

La diversitat lingüística, una realitat i un valor d'educació a la convivència

Núria Sánchez-Quintana
Margarida Cambra Giné

Què cerquem?

Una millor comprensió de la realitat plurilingüe...

- facilitant l'expressió del que pensen els implicats
- posant en pràctica experiències docents que fan replantejar les representacions
- observant els efectes que aquestes tenen en la convivència

On?

CEIP del centre de Barcelona

Pluralitat de procedències, llengües i cultures

Projecte d'atenció a la diversitat

Qui?

Alumnes de 5è de primària

Mestra

Famílies

Com?

Recollint dades d'una experiència d'aula:

2 sessions de classe

25 relats de vida lingüística d'alumnes

Generant noves dades:

1 relat de vida lingüística de la mestra

9 entrevistes a mares

Interpretant les dades: anàlisi del discurs

RELAT DE VIDA DE LA MESTRA

Relat de vida de la mestra:

- és molt estructurat i segueix un ordre cronològic
- mostra l'evolució del seu repertori lingüístic: del monolingüisme a la infància al plurilingüisme actual

"En el meu barri quasi tothom parlava en castellà. Durant la meua infantesa tenia pocs amics que sabessin català" (...)

(Ara) "A casa continuem parlant en castellà normalment, però barregem conscientment el català i el francès segons el que volem expressar, o amb qui estem"

- expressa emocions relacionades amb l'adquisició

"A l'adolescència tenia amistats que parlaven català, però la llengua vehicular sempre era el castellà. A mi em costava molt i em feia vergonya introduir una altre llengua només d'oïda i sense estudiar-la"

- recupera vivències que reforcen l'empatia

"Jo prenia els apunts com podia, mig castellà, mig català. Recordo la primera classe de Botànica, en la qual van començar dient que les plantes tenien arrel, tija i fulles. Jo només vaig entendre "fulles"

- fa valoracions positives

"...considero una gran riquesa poder parlar varies llengües, una gran sort tenir l'oportunitat d'aprendre des de petits i que des de l'escola i la família s'hauria de potenciar al màxim aquest aprenentatge"

ACTIVITAT DE DEBAT A L'AULA

FRAGMENT DE TRANSCRIPCIÓ

1 M: eh:: què En?

2 En: *pos* que mm:: | ah sí que és que el:: com el diu el Ma a **Santo Domingo** XX una diferència perquè per exemple mm X dir **nosotros** | diuen [nojotros]

3 M: sí?

4 En: sí diuen molt *raro*

5 M: [(f) ((rialla))]

6 En: és que és una *cosa rara* perquè canvia molt l'accent perquè allà per exemple hi ha paraules que aquí diuen l'essa al final | i a Santo Domingo no ho diuen

7 M: o sigui que tu veus la diferència entre [X eh]?

En: [se] nota molt

8 M: eh:: digues

9 Ju: en **Argentina** també es parla amb un accent diferent i hi ha paraules que són totalment diferents d'Espanya

10 M: sí?

11 Ju: del castellà d'aquí

12 M: sí?

13 Ju: ((assenteix amb el cap))

14 M: digues Sa

15 Sa: eh:: jo | con la meva mare que el seu pare que era de Sevilla no? i el X la meva mare a **Sevilla** i jo és clar és que era molt *raro* per a mi que molta gent cridava molt i tots aquells accents tan *raros* a mi m- m'era molt *raro* i torno aquí a Espanya ((rialla))

Motivació alta

Practiquen una parla plurilingüe amb freqüents canvis de codi

Afloren estereotips

Reflexions metalingüístiques sobre la diversitat interna de les llengües

Expressen experiències personals

El repertori com element de valoració personal: reforça l'autoestima

Tenen repertoris amplis i variats

Parlen dels usos en relació als espais, interlocutors i canals

RELAT DE VIDA DELS ALUMNES

Jo vaig aprendre el castellà als 3 anys però no em recordo com va ser

Als deu anys vaig arribar a Barcelona, vaig anar a l'escola i veia, com a tots els nens i nenes parlant en català em sentia com una mica rara.

Expressa
emocions

Evolució dels
sentiments

Després quan vaig tenir 3 mesos a l'escola entenia el català però, no el parlava i als 5 mesos ja ho entenia i ho parlava.

Ara amb 12 anys ho entenc tot perfectament.

Sentit de consecució

Expressa
preferències
lingüístiques

* L'idioma que més m'agrada és l'anglès perquè
m'agrada accés "i", apostrofs "l'", els examins de
l' "l' ni de la "sa".

* La primera vegada que vaig escoltar el xines i el
pakistanès, em vaig poder de riure i pensar que s'ha
estava i) inventant.

Descobriments

* Jo voldria parlar totes les llengües del món
sense parar.

Motivació i
afany per
aprendre

El joc com a mediació. Desig de compartir

Jo parlo català a casa, amb la família del meu pare, i també amb la de la meua mare, menys amb la seua tieta i les seues cosines (tret d'una), que viuen a fora d'aquí. Amb elles parlo castellà.

A l'escola, parlo català amb tot hom, tret que algú no m'entengui i parli castellà, llavors parlo castellà amb ell. I a l'escola també aprenem anglès.

A mi no m'agrada molt el castellà perquè m'embarro, com si fos un embarbussament. Prefereixo el català.

Quan llegeixo ho faig amb català; amb castellà prefereixo llegir en català, però, si el llibre m'agrada, m'hes igual.

Quan ve algú nou a l'escola, jugem al pati amb ell encara que no l'entenguem. Al cap d'uns dies ja ens entenem!

Expressa empatia cap als nouvinguts

ENTREVISTES AMB MARES

Entrevistes amb les mares:

Per què les entrevistes?

- donar la veu a les famílies. Oportunitat de participar.
- aproximació a les representacions que tenen sobre l'escola i les llengües i que formen part del bagatge dels alumnes

Què hi trobem?

- valoren de forma positiva l'entorn plurilingüe de l'escola
- consideren l'escola com entorn d'acollida fonamental
- estímulo per aprendre català per mitjà dels seus fills

PER ACABAR

Quines representacions i valors tenen sobre la pluralitat lingüística?

Ho expressen com a valors positius. Els adults com a *riquesa, oportunitats*. Els infants ho viuen amb naturalitat.

De quina forma la docent els fa participar en un sistema de valors pel que fa a la diversitat?

A través del dispositiu didàctic, la reflexió sobre les llengües, el propi discurs -que encarna els valors de l'alteritat el respecte i l'acceptació-.

Com es poden fer evolucionar els estereotips i les representacions?

A través de tasques reflexives que afavoreixen l'emergència de valors i el treball contra la discriminació, el rebuig i l'exclusió.

Consideracions finals

- Centralitat de l'escola com espai d'acollida.
No aïllat sinó relacionat amb l'entorn: barri, famílies, altres escoles, entitats, etc.
- Importància d'incloure aquests tipus d'activitats de presa de consciència dels repertoris, usos, etc. a les classes
- Necessitat de més presència als materials didàctics i en els programes
- Trobar fórmules -des de totes les instàncies- per tal de que aquest potencial que té l'escola doni el màxim de fruits